

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VACHOTT SÁNDORNÉ.
Előfizetési díj:

Postai úton vagy Budapesten házhoz hordatva:

 Évnyegyedre (ápril, máj, júni) . . . . . 1 ft. 50 kr.
 Három évfolyamra (ápril—december) . . . . . 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

Teodóra.

Beszély.

VACHOTT SÁNDORNÉ-tól.

(Folytatás.)

Az orvosok falusi levegőt ajánlottak addig is Teodóra számára, míg fürdőre mehet, s Bánhalmyné a legjobb reményben érkezett falusi birtokára leányával.

Ismét a régi rendben folyt minden a háznál, — Bánhalmyné csakhamar elfeledte a történeteket, el, hogy Teodóra beteg, s szokott tétlen falusi életmódjához fogott, mely mellett csak azt csodálhatta volna az ember, hogy a semmit nem tevésben belé nem únt, — a valóban beteg leányt magára hagyta, mint azelőtt, hisz régi kis szobájában, vagy szép időbe a kertben, elég biztos helyen volt, miért féltette volna hát?

És Teodóra?

Teodóra, mintha hosszú álomból ébredt volna föl, hogy új álomba merüljön, jött-ment, mint azalvajáró, — mintha szép régi ábrándait keresné az első szerelem édes álma után, — hisz ábrándai alkották az eszményképet, melyet a valóság oly hamar elrabolt tőle.

Teodórának szeretetre lett volna szüksége bölcsesjétől fogva, s fájdalom, épen ezt nem találhatta anyjánál úgy, amint kellett volna, — csoda-e hát ha az ábrándoknak e kedves, tapasztalatlan gyermeke, első pillanattól fogva Edének ajándékozta egész szívét, azon férfinak, ki először szólt hozzá a szív hangjain.

Szeretett, mint csak fiatal leányka először szeretett, — arra, hogy érzeményei viszonzottnak-e, talán nem is gondolt, — hisz Ede annyi figyelemmel környezte őt bár hol találkoztak, — ki hitte volna el hogy úgy nézni, oly hangon beszélni, másnak is lehet, mint annak, ki szeret.

Teodóra ábrándok közt élt, s nem úgy volt nevelve, hogy a valóság első csalódását elbírhatta volna.

Talán ha akad egy hü, egy résztvevő kebel, kivel fájdalomát megoszthatja, ki megérti, mi elhagyott lehet egy fiatal leányka anyja mellett s gazdagságtól környezve is, akkor talán lett volna mihez fogodnia, s a fiatal élet nem siet oly gyorsan felozslása felé.

De neki, szerelmét veszelve, nem maradt semmi, — még ábrándai sem voltak többé, vagy legalább nem boldogíthatták szívét.

Néha órákon át eljátszott zongoráján, — maga sem tudta talán mit játszik, — a zenemű szerzője, melynek minden hangja, oly öszhangzó fájdalomba olvadt finom újjai alatt, ön lelke vala, — Teodóra nem hangjegyek után, hanem szívéből zongorázék.

Egészsége azonban napról napra hanyatlott, — végre még anyja is észre vette, s elkezdett nyugtalankodni.

A fővárosból megérkeztek a legjelesebb orvosok, — s mire csak emberi tudomány s jóakarát képesek, — megkísérték, — de Teodóra aggasztó köhögése csak nem akart szünni.

Hónapokat töltének különböző fürdőkön, — s ősz felé mindamellett épen oly reménytelenül tértek vissza Bánhalmára, mint mennyi indulásukat megelőzte.

Most már maga Bánhalmyné is kétségbe kezdett esni, — vádolta az egész világot, — csak azt, kit a vád megilletett volna, csak önmagát nem. S ez volt szerencséje, — ő mert miként bírhatná meg az anya annak érzetét, hogy gyermeke szerencsétlenségének ő az oka!

Hogy maga a leányka sejtette-e közel felozslását, senki nem gyaníthatá. — Mindenkihez nyájas és szelid volt, mint azelőtt, — ha anyját szomorúnak látta, kétszeresen igyekezett vidám lenni, — szeretettél

kérte őt, hogy miatta ne aggódják, mert hisz neki semmi, de semmi baja nincs.

Ily pillanatokban a szerencsétlen anya csak sírni tudott, s hogy leánya észre ne vegye könnyeit, távozzék.

Ím ott ül Teodóra mostan is, szobája nyílt ablaka mellett. Nagy, merengő szemei, Körmöcziné pusztáján legelnek, melyen szokatlan élet s kétszeres tevékenység látszik uralkodni.

Épen a kastély nyílt kapuját láthatta egészen tisztán, s világosan, nagy karszékéből, melyben hátra dölve ült. — Kezei lankadtan pihentek ölébe — s lélekzetét oly gyorsan szedte, hogy ha nem köhögött volna is időnkint, már azután ítélve is igen betegnek, nagyon betegnek lehetett tartani őt.

Napjai bizonyosan számítva voltak — s ő mégis oly nyugodtnak, csaknem boldognak látszék, — fiatal, átszellemült arcán, volt valami az üdvözültéből.

De most, várni látszott valamit, — a feszültség legalább, melylyel Körmöczyné lakára nézett, azt gyaníttatá.

Az idő már régen ős felé hajlék, s a hervadásnak indult gyönyörű táj, kedves, búskomoly színben tüntette föl a két szomszéd pusztá képét, melyet a sárga és piros levelekkel vegyült erdőség, olyan formán ölel körül, mint az anya kedves gyermekét.

A fekete szántóföldtáblák, helylyel-közzel sárga tarló, vagy az új vetés zöld lehelletével csíkozva, ropant szönyegként terülnek el a szőlőhegy lábánál, melyen a terebélyes gyümölcs fák közt festői rendtelenségben fehérlenek a szerény borházacskák.

A távol hegységről lepatakzó csermely, két külvált ágát úgy nyújtja be a két pusztá közé, mint hullámozó kebelágyának két ezüst karját, mintha sze-

retőleg ölelné, s lágy habcsókokkal simulna virágos partjaihoz.

A láthatár egy felől mérhetlen rónaság, még az erdőség mögött bérczes hegyek nyúlnak föl, mintegy arra intve: hogy a róna végtelenségén se feledjük korlátoltságunkat.

Az égen könnyű, játszi felhőcskék lebegnek, egymással kergetőzve, s a hegyek fölött mind sűrűbben kezdenek tornyosulni.

A lég lenyomott, csaknem tikkasztó.

Az innepélyes mély csendet, mely egész vidék fölött uralkodik, s oly jótékony hatást gyakorol a beteg leányka kedélyére, olykor egy-egy csoport menhelyet kereső madár gyors repülése s meg-meg törött, rövid, légi csicsérgésük szakítja meg.

Aztán ismét csendes minden, mintha egész természet elnémult volna.

Egyszerre azonban a vén bükkös, mely sűrű erdejével a puszták egybeolvadt hátterét képezi, elkezdí lombjait helyenkint sodorva suhogtatni, mintha az üres levegőt jóslatokkal akarná betölteni, — rázza és sodorja, míg nem minden bokor, minden fa, s egész erdőség fellázad, s megindul, mintha türelmét vesztette volna, hogy századokon át kelle egy helyben maradnia.

Az ímént csak alig borult ég, ekközben sötét és sötétebb lön, — boltozatán barna felhők tornyosulnak hömpölyögve, — a ködfátyolba burkolt hegyecsucok, nem látszanak többé, — s a sötét rétegeket ketté hasítva, cikázó villám nyargal át az égen — s a vihar, rettentő mennydörgés után kitor a két pusztá fölött.

E pillanatban szállt le uti hintájából Zárday Ede fiatal nejével Körmöczyné kastélya előtt, — s Teodóra halvány arcán túlvilági mosoly lebbenék át.

(Vége következik.)

Magyarosodott hölgyhöz.

Kisded ajkad s a magyar szó
Összeismerkedtenek;
Mindenik szép és virágzó,
Ők hát összeillenek.

Adja Isten, mint e szent frigy
Boldogul keletkezett:
Édes szép hazánkkal szint úgy
Frigyesüljön kebeled. *Vachott Sándor.*

Képek, a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

ÖTÖDIK LEVÉL.

Tehát Ídád valóban fut már? s még csak tizenkettőfél hónapos? Nálad pedig senki nem láthatott sem vezető szalagot, sem kisjáratókocsit, vagy egyéb eszközt, mely által gyermekek előbb tanulnak járni, mint különben, vagyis, előbb mint erejük megjő hozzá. De azzal nyugtalanítanak, hogy lányod e csuszómód által görbe lábacsát vagy görbe kezét fog kapni. Ne

hallgass senkire e részben, kérlek kedvesem — sok gyermeket ismertem, ki ezen legtermészetesb módon tanult meg járni, s épen ők voltak a legerőteljesh gyermekek, s minden tagjuk olyan, mint csak a természet kívánhatja. Élénken emlékszem most is, egy nálunk dolgozó napszámos fiára. Az apa beteges, görbe lábú ember levén, kevés kézimunkára vala alkalmas; az anyának tehát szinte munkára kellett

járnia, hogy szükségük fedezve legyenek; e szerint a két nagyobb gyermeknek téteték kötelességévé, bár még ők is kicsinyek voltak, a legkisebb dajkálása a nap folytán át. E szegény család kunyhója, épen a mi akkori falusi házunk szomszédságában állt; gyakran hallottam onnan siránkozást. Megsajnáltam a három gyermeket, kik ily módon nyomorékokká fognak válni. Felfogadtam tehát a két idősbet, korukhoz illő munkára, míg a kis féléves fiút bevitettem magammal a szobába, ha ébren volt, s leterítvén egy szőnyegre, rá ültettem, ellátva őt mindenféle játszani valóval, — mások között kis golyócskákkal is. Valahányszor azok elgurultak tőle, utánok kapkodott, s ha így nem sikerült elfognia, csuszni kezdett, hogy utólerje. Ezen kísérletek rosszul ütöttek ki néha, s ilyenkor a gyermek sirni kezdett. Én azonban csak ritkán jöhettem segítségére, mivel foglalkozásomban akadályozott volna. Csakhamar megtanult tehát magán segíteni, s a legügyesebb rák nem mászhatott volna jobban nála majd előre majd hátra, míg ez erőfeszítés mondhatlanul tetszett magának is. Valahányszor rá tekinték, visszamosolygott, s mindig nagyobb gyorsasággal csúszott felém. Mintegy tíz hónapos lehetett, midőn először kísérték meg egy körtét a más szobában egy székre tenni, mivel ezt a kis Jancsi különösen szerette. Alig vette észre, nagy sietséggel kezdett a szék felé csúszni. De miként érje föl? A szék lábához fogódzva, igyekezett fölállni: a kísérlet azonban nem sikerült. A körte pedig olyan nagyon kinálkozóan nézett rá, megkísérte tehát újra, s aztán ismét, — és im, most sikerült, — felállt végre a szék mellett, bár remegve kissé, — s prédáját megragadva, hangos kacagáshoz fogott. — Lábam azorban nem tarthatta még soká magát, s így ismét leült, s csuszálni kezdett, mint előbb. Naponkint ismételtettem e műtétet, s rövid idő alatt erőt nyert a gyermek a megálláshoz, s most elkezdém tovább vezetni a kis Jancsi célját. Midőn épen felállt már a szék mellett, a csemegét, gyümölcsöt, vagy a mit oda tevék, egy pár székkal odább állítottam. Erre

a gyermek távozni szeretett volna a széktől, s oda jutni, hol a jutalom várja. De hiányzék a támasz; oda nyújtám tehát egy ujjamat, mit ő megragadva, eljutott céljáig. Pár nap mulva már ujjam segítségével nélkül is szépen oda ment. S így vezetgettem őt lassankint majd egyik, majd másik kezénél fogva, oda, hova akartam. Ha kifáradt, ismét elkezdett csúszni, s alig volt egy éves, csaknem mindig talpon vala; s én hidd el, alig láttam erőteljesebb s csinosabb fiúcskát, mint Jancsi volt.

Ezen tapasztalást még akkor tevém, midőn a neveléssel sajátlag még nem is foglalkoztam, s oly ifju koromban, mikor még nem tudtam, hogy ez is a neveléshez tartozik. S midőn később hivatásom má vált e foglalkozás, ismét megkísértem több gyermeknél ezen legtermészetesebb módját a járnai tanításnak, s mindig oly czélszerűnek találtam, mint első ízben. Ily tapasztalatokon alapszik a biztosság, melylyel e módot neked ajánlam, s mit példád ismét igazolt.

Ha ellentétül azon számtalan példáját hoznák föl nekünk a gyermekeknek, kik futókantrón tanultak járni, s még sem nyomorékok, gyermekeket, kiknek mellét a vezető szalag nem nyomta össze, s kiknél a korai állítgatás, s erőltetett jártatás, a kis jártatókosárban, nem okozott görbe lábakat; ugy én ellenőknben a még nagyobb tömeg vad népeket állítom fel, kiknél egy nyomorék alak sokkal nagyobb ritkaság, mint nálunk európaiknál, s kik bizonyosan egyet sem ismernek ama műszereink közül, melyeknek feladata a természetet megelőzni, s a gyermek erőt tevékenységbe hozni.

El tehát a jártatókkal, bár mit mondjon is a jó néni, ki a mi egyszerű módszerünktől annyira fél! Ne szavak által bizonyítsuk be, hogy nincs igazsága, hanem a szerencsés következmény által. Ily bizonyítás a legtöbb emberre nézve, az egyetlen meggyőző.

Mára más dolgok vesznek igénybe. Ég áldjon kedves Emmám!

Szoktassuk gyermekeinket az irodalmat szeretni.

Mint a háziassági hajlamokat csaknem bőcséjétől fogva kötelességünk leányaink szívébe fejleztetni, épen oly szent feladatunk a honleányi érzemények fejlesztése is.

Az első, mi által czélszerű e részben a fiatal lélek részvétét, s érdekeltségét fölébresztetni, a *hazai irodalom*.

Tanítsuk a kicsinyekkel először is azt megértetni: hogy minden mívelt, s nagy nemzetnek van egy szent kincse, melyet még áldozatokkal is pártolni s szeretni tartozik, s ez: a irodalma.

Értesítsük meg a gyermekkel, mi nagy szentség gyanánt őrzi édes *anya nyelvét* minden polgárosodott

nemzet, s hogy az irodalmat kétszeresen megszentesíti: hogy épen az szépíti — terjeszti — s halhatatlanítja a nyelvet!

Ha ezeken túl vagyunk, czélszerű volna kis leányainkat apró, koruk- s felfogásukhoz mért költeménykékre tanítani, azután mesélni néha nevezetesebb költőink s nagy embereink életirásából, ha lehetséges, gyermekkorukból egyet — mást, mit aztán összeköttesben lehessen hozni a férfiú tetteivel, — s általában megismertetni velök nevezetesebb férfiaiuk nevét legalább, hogy azzal már előre mintegy megbarátkozzanak.

Ki hazáját szereti, annak a hon nagy fiait, s a

hazai irodalmat is szeretnie kötelessége — ezt meg kell értetni jól a gyermekkel.

A fejlődő leányka szobájába tehát, igen jó volna becses könyveket gyűjtögetni össze apródonkint, egész kis könyvtárt, — íróasztalkája fölé pedig egy pár nagy hazafi s költőnk arczképét, mintegy, figyelmeztetésül: hogy a háziasság határai közt a honleányi kötelességek kifejtésére is nyílik tér.

Mi egyébiránt korához nem illenék még, azt nem szükség olvasnia, de tudnia, hogy bírja a kincset, s néhány esinosan kötött könyvben, kebléhez szoríthatja, mely egy hazának válik dicsőségére, az emelni s nemesíteni fogja a fiatal szívet.

S épen ez áll nagy férfaink arczképére nézve is.

A kép vonásain mintegy érzi a gyermek a szellemet, s átragyogni látja, ha felfogásához képest állítják föl az érdem előtte, s mintha minden tette, sőt még gondolatai is magas felügyelet alatt állának, kis szobája falai közt, hol e képek tekintete mindig

csak rajta függ, annál inkább meg igyekszik felelni kötelességeinek, minden gourvernante figyelmeztetések nélkül is.

Hogy egyébiránt idejekorán szokják egyik főelvezetűl tekinteni az olvasást, tanuló könyvein kívül, folytonosan el kell a gyermeket látnunk korához illő olvasmányokkal.

S ha megszokja s szereti az olvasást, mint örvend majd előre, s ünnep napokon, ha egyéb dolga nem lesz, mint fog gondolkozni, mi sok szépet összeképzél ama könyvek felől, melyeket most még nem lehet olvasnia, de melyeken már maga a külső, arany betűkkel írott szép név is, oly sokat ígér előre, s fényes rejtélyként ragyog a könyv borítékán, még egykor oly magas, oly szent élvezeteket nyújt majd tiszta szívének! — A gyermektől, ki ily nemes élvezetek után ohajtoz, távol marad minden homály és árny-gondolat, s oly ártatlan, oly átlátszó marad fiatal keble, mint sugárban a lilium levél.

Vachott Sándorné.

Az anya első kötelességei.

II.

Már azon időben midőn a nő bizonyos változások és ismert jeleknél fogva jogosan sejtethi, hogy oly állapotban van, mely anyai örömökre nyújt kilátást, szükséges, hogy egészségére kiváló gondot fordítson és szorgosan kerülje mindazt, mi reá és várandó gyermekére kártékony befolyással lehetne. Mert az anya vigyázatlansága és czélszerűtlen magaviselete ez időben a leggyászosabb következményekhez vezethet; ez által nem csak idő előtt megfosztathatik legédesb reményeitől, de magzatját már születése előtt is oly ártalmak érhetik, melyek által egész jövője kockáztatik. Hogy egyet említsek, tudvalevő dolog, miszerint a veleszült testi hibák és éktelenségek többnyire ily nemű káros behatásoknak köszönhetik eredetüket. — Hogy tehát a terhesség kedvező lefolyású s szerencsés kimenetelű legyen, okvetlenül megkívánatik, hogy a nő ez időben életmódjában bizonyos szabályokhoz tartsa magát, melyeket röviden elősorolni fogunk.

Igaz ugyan, hogy a terhesség ideje alatt némely nők többé kevésbé szenvednek különféle bajokban, de azért nagyon helytelen volna magát ezen állapotot kivétel nélkül betegség gyanújának tekinteni. Midőn tehát a terhesség által követendő életrendről van szó, általában kijelenthetjük, hogy ez lényegesen csak is ugyan azon törvényekre alapítandó, melyekre mindenki ügyelni tartozik, ki egészségének megőrzésére kellő gondot fordít. Más szavakkal, a nőnek szabad rendes életmódját a terhesség alatt is folytatni, ha a mellett jól érzi magát, csak igyekezzék, mindenben helyes mértéket tartani és az arany középuton járni.

Különös figyelembe ajánljuk a következőket:

1. *A ruházatnál* legfőbb tekintet arra fordítandó, hogy szoros ne legyen és nyomást ne gyakoroljon azon testrészekre, melyeknek tágulni kell a terhesség alatt. Különösen ártalmas a mell és altest összeszorítása az úgy nevezett *mellfűző* (Schnurbrust :) által, miből nem csak légzési nehézség, szívdobogás és ájulások támadhatnak, de a belek szabad mozgása és működése akadályoztatván, komoly betegségek is eredhetnek. A fűzéshez használt vaslemez (planchette) nyomása következtében nem ritkán testi hibák fejlődnek ki a magzatnál. A mell összeszorítása által továbbá az emlők is gátoltatnak azon változásban, melyen szükségkép át menniök kell, hogy szoptatásra alkalmasakká váljanak. A te-jelválasztó mirigyek nem fejlődhetnek, vezetékeik nem tágulhatnak és a csecsbimbók nem képződhetnek ki elegendőképen, úgy hogy ezen okoknál fogva sok esetben az anya nem szoptathatja gyermekét, bár azt egészsége s testalkata egyébként nem tiltaná. — A ruházat legfőbb fődadata lévén a testet ártalmas külbehatások ellen megvédeni, nem szabad túlságosan könnyű öltözetet viselni, mely mellett p. o. a mell és vállak fődetlenül maradnak vagy a has nem tartatik elég melegen. Hogy tehát ekkép meghűtésnek ne legyen kitéve a test, leginkább ajánlható egy jól odafekvő *derék* (?) (Leibchen) vagy egy úgy nevezett *haskötő* (Leibbinde) viselése. A láb ruházatja pedig az időszakhoz mért könnyebb vagy melegebb nadrágból és tágas meleg cipőből álljon, mely leginkább a nedvesség távoltartására legyen számítva.

2. *Az étrend:* A magzat fejlődése az anya testében csak akkor haladhat sikeresen előre, ha czélsze-

rüen tápláltatik, Miután pedig ez egyenesen az anya vére által történik, igen szükséges, hogy az utóbbi helyes étrendet kövessen és oly eledelkkel éljen, melyek elégséges czélszerű tápanyagot tartalmaznak és könnyen megemészthők. Mint ilyenek ajánlhatók a tejcs, tojás- és hústelekek, könnyű finom lisztből készült tészták, gyenge főzelék, gyümölcs stb. ellenben károsak az izgató, hevitő, puffasztó s nehézemésztetű ételek p. a füstölt hús, hivényes vetemények, nehéz, zsiros tészták, erős fűszerek stb. Italul leginkább megfelel a víz és tej; de ha szokássá vált, kivételesen a könnyű sör is megengedhető. Ugy szinte nem lesz ártalmas a gyenge kávé és thea sem, ha az illetők megszokták, és rendkívül gyakran nem élnek vele. Fölösleges megjegyeznünk, hogy az ételt s italt illettleg mint minden időben, úgy kivált a terhesség alatt, mindenek fölött pontos rendre és mértékletességre kell tekinteni. — Nem ritkán tapasztaltatik, hogy terhes nők legyőzhetlen undort éreznek bizonyos ételek iránt, sőt émelygéstől és hányástól lepetnek meg ezek láttára. Ilyeneket tehát gondosan távol kell tartani az illetőktől. Más esetekben némelyek ismét ellenállhatlan vágytól lepetnek meg a legártalmasb dolgok után. Itt mást nem ajánlhatunk, mint az

ilyen kívánalmak elfojtását és következetes leküzdését.

3. *A testi mozgás* az egészségnek egyik főtényezője lévén, soha sem hanyagoltassék el a terhesség alatt. Erre annál inkább kell intenünk, mert sokan ez állapotban nagy bágyadtságot érezvén, túlságos nyugalomra hajlandók. Annak elkerülésére tanácsoljuk, hogy a nő maga végezze könnyebb házi foglalatosságait és azonfelül a szabad levegőben is minél gyakrabban mérsékes testi mozgást tegyen. Ellenben a legszigorubbán kell őrizkednie minden erőszakkal járó mozgástól, milyenek a táncz, szaladás, ugrás, lovaglás, gyors lehajlás, hangos kiáltás és nevetés, sebes kocszás, kivált döcögős utakon, nehéz tárgyak emelése stb.

4. *Vége a lélek és kedély nyugalomára* is különös gond és figyelem fordítandó, mert ez a terhesség szerencsés lefolyásának lényeges föltétele. Nem rekeszhetjük be sorainkat a legkomolyabb intés nélkül, hogy a nő ez állapotban semmitől sem őrizkedjen inkább, mint a szenvedélyektől és indulatosságtól. Mert a harag, félelem, gyűlölet, irigység s egyéb szenvedélyek erőszakos kitörései, egy szerencsétlen perc alatt, a legnagyobb veszélylyel fenyegethetik reményeit.

D. Koller.

A v a d h a t t y ú k.

Mese Andersen után.

(Folytatás.)

Messze voltak már hazájuktól, midőn Erzsike fölébredt; azt hitte még álmodik, oly különösnek tetszék magasan a légben, a tenger fölött vitetnie. Mellé egy ág gyönyörű érett eper volt téve, s egy csomó kedves ízű gyökér; a fivérek legifjabbika szedte számára; Erzsike nyájasan mosolygott felé, ő szállt feje fölött, hogy szárnyaival árnyékot tartson fölötte.

Oly magasan voltak, hogy az első hajó, melyet magok alatt megpillantának, vizen fekvő fehér csüllőnek látszott. Mögöttük nagy felhő setétlék, mely egész hegynek látszék, s azon észrevette Erzsike saját árnyékát, s a tizenegy hattyuét, melyek óriási nagyságban látszának repülni; ez aztán már oly pompás ábrázolat vala, minőt még soha nem látott; de midőn a nap magasabban szállt s a felhő visszamaradt, eltűnt a lebegő árnykép.

Egész nap folytán repültek, suhogó nyilként a légen át, s mégis lassabban ment mint különben, mivel most nővéreket is emelniük kelle. Est közeledte felé rosz idő keletkezék; Erzsike aggalmasan nézte a nap hanyatlását, de a magános szirt még nem volt látható a tengeren; ugy tetszett a lánykának mint ha a hattyuék erősebb csapásokat kezdenének tenni szárnyaikkal. Ó! ő lesz oka, hogy elég gyorsan nem haladhatnak; ha a nap leszáll, emberi alakot vesznek föl,

s a tengerbe zuhannak s meg kell fulladniok! Erzsike szive bensejéből imádkozni kezdett a jó Istenhez, — de a szikla még mind nem volt látható; a fekete felhő közelébb jött; az erős szélzugás zivatart hirdetett; a felhők egyetlen nagy, fenyegető hullámzatban állottak, mely csaknem mint az ón lövellett előre; villám villámot váltá.

A nap e közben épen a tenger széle fölé jutott. Erzsike szive erősen remegett; itt a hattyuék oly gyorsan fordultak lefelé, hogy a leányka azt hitte le fog esni; de ím, ismét lebegni kezdenek. A nap félig víz alatt volt már; s most lön észre vehető lenn a kis szikla, mely nem látszott nagyobbnak egy oly tengeri kutyanál, mely fejét dugja csak ki a vézből. A nap gyorsan szállt alá, már csak mint kis csillag tűnt föl — e perczben érinté Erzsike lábát száraz földet, — s a nap kialudt, égő papir utolsó szikráiként; maga körül kézzel kezelt fogva, látta fivereit; több hely azonban mint mennyi épen neki s azoknak kelle, nem is lett volna itt. A tenger a sziklához ütődék, s mint porsó hullott rájuk; az ég folytonos tűzben világita, s villám villámot váltva, mennydörgött; de Erzsike és fivérei egymást kézen tartva, szoltárokat énekeltek, melyből vigaszt s bátorságot merítének.

Hajnal-szürkületkor a lég tiszta s csendes lön; alig kelt föl a nap, a hattyuék Erzsikével tovább re-

pültek a szigetről. A tenger még mindig hullámmék, s úgy nézett ki, midőn magasan fenn voltak a légben, mintha a fehér tajték a feketezöld tengeren, milliónyi, vízen uszkáló hattyú volna.

Midőn a nap felebb szállt, Erzsike egy félig a légben úszó hegyvidéket látott maga előtt, sziklán ragyogó jégtömegekkel, melynek közepe táján bizonyosan legalább is egy mérföld hosszúságu vár állott, oszlopzatokkal oszlopzatok tetején; lenn pálmaerdők himbálóztak, s mint malomkerekek, oly nagy pompavirágok. Megkérde, vajjon ez-e azon ország, mely felé tartanak, de a hattyúk tagadólag rázták fejüket, mert az, mit a lányka látott, Fata Morgana dicső, s minden időben változó fellegvára volt; oda pedig egyetlen emberi lénynek sem vala szabad lépni. Erzsike bámulva nézte, mert im a hegyek, erdők és vár összeroskadtak, s hús büszke templom, mind egymáshoz hasonló, magas tornyokkal, s hegyes ablakkal, alakult helyökön.

A leányka már az orgona hangjainak megzendülését is hallani vélte, s pedig mit hallott, a tenger mormogása volt csak. De im a templomokhoz egészen közel jutván, azok egyszerre csak egész flotává alakultak, mely alattok vitorlázék, Erzsike letekintett, de mit láthatott, csak tengerkőd vala, mely a víz fölött lebegett. Örökös váltakozás vonult el szemei előtt, végre azonban meglátta a valódi országot is melybe kíváncszott; im, ott emelkednek a pompás kék hegyek, a czedrus-erdők, városok és várak. Sokkal napalkonyat előtt, már ott ült a leányka a sziklán, egy nagy barlang előtt, mely finom zöld folyondárral volt benöve; s hasonló vala, a legszebben himzett szőnyeghez.

„Majd meglátjuk mit álmodol ez éjjel!” — Mondá a fivérek legifjabbika, miközben megmutatta Erzsikének alvószobáját.

(Folytatása következik.)

„Adná az ég, hogy megálmodnám, mint lehet beneteket megmenteni!” Viszonzá a lányka; s ezen gondolat foglalkoztatá őt élénken egész estig; lefekvéskor imádkozott Isten segélyeért, sőt még álmában is folytatta imáját; s egyszer csak úgy tetszék neki, mintha magasan fenn repülne a légben, Fata Morgana fellegvára felé, s a tündér elébe jőne a legnagyobb szépség és fényben, bár hasonlított kissé amaz öreg asszonyhoz, ki egykor az erdőbe epret adott neki, s az aranykoronás hattyúkról mesélt.

„Fivéreid megválthatók! — Mondá — de van-e bátorságod s kitartásod? Lásd, a víz lágyabb mint finom kezeid, s mégis átalakítja a köveket, de nem érzi a fájdalmat, miket ujjaid éreznének; szíve nincs, s így nem szenvedhet aggodalmat s kint, melyet neked túrnöd kell. Látod ezen csalánt, melyet kezembe tartok! e fajtól igen sok tenyész a barlang körül, melyben alszol; csak ezek s melyek a temető árokba nőnek, használhatók, jegyezd meg magadnak; ezeket kell megszedned, bár bőrödöt tele égetik hólyaggal; törd meg a csalánt lábaiddal, s kész lesz számodra a len; ebből fonj tizenegy hosszú ujjú pánczélinget, melyek ha elkészültek, vesd a tizenegy hattyúra, s a varázs meg lesz oldva. De gondold meg jól, hogy azon percztől fogva, melyben hozzá fogsz a munkához, addig még el nem készül valamennyi, ha évek folynának is le az alatt, nem szabad beszélned; az első szó melyet kiejtesz, gyilkoló törként nyomuland fivéreid szívébe; nyelveden függ életök. Jegyezd meg jól magadnak.”

S megérinté a leány kezét a csalánnal; ez érintés égető tüzhöz volt hasonló, Erzsike fölébredt reá. Világos nappal vala, s szorosan a hely mellett, melyen aludt, egy szál csalán feküdt, egészen ahhoz hasonló, melyet álmában látott. Erre térdre borult, hálát adván a jó Istennek, s kisetett a barlangból, hogy munkáját azonnal megkezdhesse.

Nőhivatási gyöngyszemek.

B. Eötvös J. műveiből.

Isten mikor meglátogatá földünket, nem villámok közt tünt föl az embereknek, nem hegytetőn ragyogó sugároktól körülveve: ő egy anya karjai között mosolyga a pásztorok adományinak: s ez vala legszebb, legszentebb oltára a világon.

Anyá! oh ki nem érzé egész értelmét e szónak, kinek nem szökik köny szemébe, ha arra gondol, ki élete első pillanatától őt szeretni meg nem szünt, ki gyermekörömeinek mindig tudá mosolygani, ki mindig könyet talált ha kedvese szenvedett; kinek szívének nem tölti vágy, ha boldog gyermekkorára gondol vissza, hol az életből csak anyját ismeré s oly szép-

nek képzelte a világot, mert nem tudta még, hogy szeretni e földön csak anyák tudnak.

Gyermeke még nem beszél, de az anya már érti; érti ha mosolyg, tudja miért könyezik, szerelme mindenható. Mert mi állna ellen, ő nem számol, nem kérdez: ő szeret s föláldozza magát. Élete mit érne ha gyermeke nem él; mióta anyává lett magának reményleni nem tud már; új életet kezdé, s lelke nem öntestében lakik többé.

Szeretni az asszony végzete, ez magas hivatása e földön.

A remények egész boldogságát, az aggodalmak minden kinjait, csak az anyai szív ismeri egészen.

Nem ismeri a női szívet, ki azt hiszi, hogy a szerelem, melyet egykor kizárólag birt, kisebbé vált, mióta ez gyermekére is kiterjedt. A láng, mennyivel több tárgyat ragadott meg, annál nagyobbra nő, de annál több meleget terjeszt minden ponton : s ilyen a női szeretet.

Mint a nap sugárai sötét helyen melegebbek, úgy a nő szerelme erősebb, hol bánatot talál.

Látni egy házi kört, melyre léte boldogságot áraszt; férjt, kit az egész világ gondokkal terhel, de nem annyira, hogy nejjének mosolygása nem felejtetné gondjait; a zajgó gyermekesortot, hol minden arczon

annyi remény s oly nyájas emlékek mosolyának az anya élébe; osztani kedveseinek örömeit s gondjait; vigasztalni kisededét, ha bábja eltörött, s a férjt, kit éltének reménye megcsalt; túrni mosolygva, ápolni minden szenvedést, megtagadni magától szükségeit, hogy több öröm maradjon kedveseinek utjain; gyűjteni garasonkint, hogy a nehezen fölhalmazott kincs, ha ő majdan nem lesz, kedveseit boldogítsa; egyesíteni annyi gyöngyört s bánatot, annyi nagyot s csekélyt az egy szerető kebelben, mely néha könyvekben árad el, de soha semmit el nem taszit magától, soha nem mondja : elég, többet nem bírok; angyala lenni e kis mennyországnak, melyet maga alkotott; egy áldásként lebegni a nyugodt ház tűzhelye körül, melyet áldozatival oltárrá szentele; szeretni, egy szóval, ez az, miután a nemesebb női szív vágyódik, miről éltének első percétől álmodozott.

Arany mondatok serdülő leánykák számára.

Külföldi remekírók után.

A csalogány bájait édes hangja képezi, s a leányét szelid nyájassága.

Herder.

ben, az egyéniség mellékessé válik, a helyett, hogy a pipere által kellemei nyertek volna.

Ki nem nézett számtalanszorközönböséggel szépségekre, ha természetlen módon, oly túlságig valának ráadásokkal halmozva; s mily férfi kerülte a szépséget vele született kellemeivel, a nélkül hogy lelke legmélyeig ne érezte volna hatalmát.

Cooper.

Semmi nem oly jó s nem is oly rossz, mint első pillanatban látszik. Az életbölcseleg első mozzanatai közé tartozik tehát, saját nézeteink kifakadásait gondosan visszatartani.

Klinger.

Az erő után nincs semmi magasabb, mint annak legyőzése.

Jean Paul.

Ha megelégednének az asszonyok a nyájas tevékenység uralmával, senki nem kívánná közülünk szét-törni a lánczokat, miket nem éreznénk, s mely oly jól esnek mindnyájunknak.

Berzel-Sternau.

Egyedül csak a vidám szív képes a jóban való örömet találni.

Kant.

Boldogságot terjeszteni maga körül, ez üdvös hivatása a nőnek, s ez a házikör boldogsága is.

Burou Júlia.

Egy kis fősvénység nem árt az asszonynak, s annál rosszabbul illik neki a pazarlás. A bőkezűség oly erény, mely a férfit illeti, még a megtakarítás, asszonyi erény. A természet akarta azt így, s az ítélet egészben véve mindig természet szerint fog kiütni.

Goethe.

A társaságos ház szokásai gyökeresedjenek családi szokásokban. A valódi bonne société a barátikörre szélesedett ház. Minél messzebb távozik a társaság a családtól, annál biztosabban lehet a családélet semmisülését következtetni.

Goethe.

Abban áll az asszony valódi nemessége, hogy egészen asszony, s más nem is kíván lenni, mint tiszta nőiesség által jó.

Ehrenberg.

Isten a hölgynek szívébe oltotta a lángészt, mert hisz minden mit tesz, a szeretetnek műve.

Lamartine.

Ha az asszonyok akarják, elnémul előttök a hielgelés unalmas szava, mint a rossz ének a bíráló művész komoly modora előtt.

Berzel-Sternau.

Mindig azon véleményben voltam, hogy az asszonynak öltözéke s magaviselete, kölcsönös viszonyosságban állnak egymással. Bizonyos egyszerű dísz arra szolgál, hogy az egyéniség kellemeit s modorát emelje; amint azonban bizonyos vonal meghaladtatik e rész-

Egész után törekedjél mindig! s ha magad nem válhatsz egészszé, mint szolgálótag, csatlakozzál egészshez.

Schiller.

Női ismerettár.

Gr. Teleki László. Anyák! leányai a közös anyának, imádot hazánknak! s kegyes anyák ölen játszadozó ártatlan gyermekek, imádkoztatok a hazáért!

Gróf Teleki László, Magyarhon egyik legnemesebb, leglelkesebb fia nincs többé. Mintha valamely szerencsétlen csillagzat üldözne az országot s annak gyülését, hogy egyik váratlan, szivrázó s velőig ható gyászestet a másikat éri. Ha Istenbe vetett bizalom nem tartja fel lelkeinket : csüggesztő rémület venne rajtunk erőt.

Gr. László azon Telekiek utóda s nevüknek méltó viselője volt, kik Bajzának a „Telekiek tudományos hatásáról” irt értekezése szerint, egy fényes tábort képeztek, hol csaknem minden bajnok mellén függ valamely díszjel, sokakén pedig egész csoportja az erénnyel szerzett érdem-kereszteknek, de egy tulajdonnal bírnak főleg, mi legnagyobb erényük. Mind a régi időkben, mind nemzeti elkorcsosulásunk bűnös korszakában, midőn nagyaink elfeledék hazájuk nyelvét, a Teleki-ház azon felette kevés nagy uri magyar házak közé tartozott, mely magát mind végig megőrizte e mételetől. E ház egyik védbástyája volt az en nemzetlenülés nagy örvényéből menekülő magyarnyelvnek, e ház derék fiai szivben és szóban örökké magyarok voltak. Ők, a gátló körülmények daczára, tudomány szeretet s ápolás által tevék magokat kitünőbbé a hazában, mint kevesen rajtuk kívül. Ezáltal adtak ők valódi fényt a magas hivataloknak, melyeket viseltek századokon át.

Midőn László gróf, kinek szomorú halálát gyászoljuk, a cselekvés küzdterére lépett, a nemzetiség ügye már körülbelől mentve s biztosítva volt : ő az alkotmányos szabadság egyik legkitünőbb bajnoka lett.

Gróf Teleki László, szintén László-nak (ki e néven a családban harmadik volt) a somogyi főispánnak és septemvirnek, s Mészáros Johanna bárónőnek fia, Józsefnek, a magyar academia halhatatlan nevű elnökének atyjáról testvére, született 1811-ben febr. 11-ikén Pesten, tehát 50 éves volt. A házi magán oktatás után a pesti s azután németországi egyetemeken végzé tanulmányait, nevelőjének, a derék m. acad. tag Petrovitsnak vezetése alatt. Már 1837-ben tagja lett a m. tud. academiának, s Fogaras vidéke követül választá az erdélyi országgyűlésre. 1842-ben jelent meg magas költői tehetséget tanúsító „Kegyencz” című tragoediája, mely Pesten többször adatott a közönség tapsai közt, s kétségen kívül tevő, hogy gr. Teleki Lászlóból, gondos és következetes ápolás s tanulmányozás mellett, épen oly nagy ember lehetett volna az irodalmi téren is, mint lett a politikai és szónoki téren. A magyar országgyűlésen, miután a megyei zöld asztaloknál magát kiképezte, 1843-ban jelent meg először a főrendek sorain, hol a reformpártnak csak hamar egyik legerélyesb szonoka, s hatalmas vezére lön. Szemének villamai, ajkainak dörgése előtt remegett a hazaáruló gyávaság. — Az 1844-ben alakult „Védegyetnek” gr. Batthyány Kazimér barátjával együtt, elnökvé választatott; későbbben a Pesten nagy szerepet játszó, s a közvéleményre hathatós befolyást gyakorló „Ellenzéki körnek” is elnöke lett. 1847 $\frac{1}{2}$ -ban a főrendi táblánál ült, az 1848-iki pesti nemzeti gyűlésen azonban már, mint pestmegyei egyik népképviselő, hatályos tagja lett a képviselők házának. Ugyanazon év nyarán az országgyűlés által, királyi jóváhagyással, Párisba küldetett hazáját a világ ezen tűzhelyénél képviselni, s fontos hivatásá-

nak 1848. szeptember elejétől fogva, midőn Párisba érkezett, az események vég felvonásáig, híven és lelkesen felelt meg. A világvárosi fegyverletétel s Magyarország szabadságának az alkotmányának eltírása után hivatala megszűnt ugyan, ő azonban folyvást Párisban maradt, s a hírlapirodalmi és társadalmi téren igyekezett hazájának szolgálni, annak ellenségeit visszaverni, az ellene szórt rágalmakat czáfolni, becsületét fenntartani.

Már külföldön laktában, mely hadi törvényszéki elítéltetése óta száműzetés volt, mélyen rágódtak ez izgékony, túlzérkény kedélyen a honveszteség s honvágy fájdalmi. Nem egyszer szólt a felől, hogy fájdalmait — mikhez testi szenvedések is járultak — el nem viselheti, s azoknak véget akar vetni. De fenntartá mégis a honszeretet, a kötelességérzet, hogy hazáját szolgálnia kell, s a fel-felbogaró reményláng, hogy hazája földét, mint szabad polgár, csókolhatja. — Tavaly Dresdában tartózkodván, mert ezt már többször is veszély nélkül tette, mindamellett, hogy angol útlevéllel volt ellátva, a szolgálatkés Beust minister kémei által fölfedeztetett, minden nemzetközi jog s emberiség ellenére, elfogattott, s Ausztriának átadatott. Lehet képzelni, mily megrázó hatással volt e váratlan esemény szabadságszerető lelkére, mily orszolányi haraggal rázta a láncokat, melyek akkorig tagjait sohasem érinték, smint kelle epednie vesztett szabadsága s nemes munkaköre után, melyet hazája s rokonai nélkülözésének árán tartott fenn évekig. — Báró Vay, az udvari cancellár, kegyelmet eszközölt számára, s ez neki, minden előleges értesítés nélkül, azon perczben adatott tudtára a császár által, kihez rögtön vezetettek, midőn elítéltetését, talán halálát várta. — Hazájába jövé, rövid visszavonultság után azon erélylyel s lelkesültséggel lépett fel a közélet s politikai munkásság terén, mely egyéniségének elválaszthatlan sajátja volt. — A folytonos izgatottság kimeríté lelke bármily dugzagdag erejét, újabb időkben igen nagy fokra növekedett egyéniségét mindenkor jellemző idegessége, s midőn a haza azt várta, hogy újabban babérrel koszorúzhatja egyik legnemesebb fiát, ime, hideg sirjára kell hintonie könyeket s virágokat.

Május 7-éről 8-ára, az éj sötétében, mely lelkét is elárasztotta, azon gyűlést megelőző éjjelen, mely a haza legnagyobb érdekei felett kezdendi meg a tanácskozást, régen fájo, régen sajgó szivébe lőtt önmagának. A golyó jól talált. Rokonai reggel halva letek, mellette pisztolya, félig kiürített theacséze, félig kiégett szivar. Arczán, mely az élőnél izgatott, és a szenvedélyek behatása alatt inkább túl élénk, mint nyugodt volt, ünnepléyes, szent nyugalom!

Leírhatlan a benyomás, melyet e váratlan gyászestet úgy a törvényhozás teremében, mint város- és országserzte előidézett. S méltán. Teleki László a hazának egyik szeme fénye, egyik büszkesége volt. Tántoríthatlan becsületés és szilárd, mint (reméljük) rajta kívül is igen sokan; bátor és lovagias, mint csak kevesen; évtizedes párisi élete következtében széles látkörű, nagy tapasztalású, mélyen avatott, mint alig más. — És e nagy embernek, az ősi, történeti és valódi emberi nemesség ez eszményképének, így kelle összeroskadni az üldöző démonok átka alatt; így lépni le a színpadról, hol reá, hazájának érdemlelt tapsai közt, oly nagy szerep várt.

Kegyes anyák. kiknek e haza, s e hazában felnövő, zenkivül helyet nem találó gyermekeitek sorsa szíveteken fekszik, — s kegyes anyák ölen játszadozó ártatlan gyermekek, kik még nem tudjátok megérteni, miért ül égő könyvnyitó szempilláin, imádkoztatok a hazáért, melynek fájáról hullanak a disztadó s a fa életét egyszermind tápláló lombok, hogy a törzs, s a gyökér épen, sértetlenül maradhasson! hogy a lehullt diszkoszorú helyébe új tavasz új virágzást teremtsen!

Felölös szerkesztő Vachott Sándorné.